

verslag

Omschrijving

Rondetafelgesprekken Nieuwbouw Kerncentrales regio
Eemshaven – 2 juni 2025

Aanwezig

Ministerie KGG: Directie Kernenergie (Initiatiefnemer),
Ministerie van Klimaat en Groene Groei, Ministerie
van Infrastructuur & Waterstaat; Antea Group; Land-
en Tuinbouworganisatie Nederland Noord;
Beheerautoriteit Waddenzee; Rijkswaterstaat Noord-
Nederland; Gasunie; Waterbedrijf Groningen; Natuur
en Milieu Federatie; Veiligheidsregio Groningen;
TenneT

Het ministerie van Klimaat en Groei en Groen (KGG) wil belanghebbenden structureel betrekken bij de ontwikkelingen rondom kernenergie. De Directie Kernenergie (initiatiefnemer van de bouw van twee kerncentrales van meer dan 1000 MW) van het ministerie van Klimaat en Groene Groei, heeft op 2 juni 2025 rondetafelgesprekken georganiseerd met organisaties in de regio Eemshaven. De Eemshaven is één van de vier zoekgebieden voor de mogelijke nieuwbouw van de twee kerncentrales; andere gebieden zijn Maasvlakte II en het Sloegebied en Terneuzen in Zeeland.

Tijdens deze rondetafelgesprekken zijn vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties uit de regio geïnformeerd over het proces en de plannen voor de nieuwbouw van de twee kerncentrales, is opgehaald welke vragen en zorgen er leven en hoe deze in het vervolgproces een plek kunnen krijgen.

Het ministerie van KGG organiseert diverse overleggen met de medeoverheden, zowel informeel (als initiatiefnemer) als formeel (als bevoegd gezag). Om die reden waren de Provincie Groningen, de gemeente Het Hogeland en gemeente Eemsdelta uitgenodigd als toehoorder. Van deze overheden is uiteindelijk niemand aanwezig geweest bij de rondetafelgesprekken.

Het verslag is opgebouwd uit samenvattingen van de besprekingen tijdens het plenaire deel van de bijeenkomst en tijdens de thematafels. Vervolgens worden de specifieke opmerkingen en vragen van de aanwezigen per programmaonderdeel weergegeven in tabellen onderaan elk hoofdstuk, met daarbij de reactie vanuit medewerkers van Directie Kernenergie van het ministerie van KGG.

1. PLENAIR

Samenvatting van de inbreng:

Tijdens het plenaire deel van de rondetafelgesprekken werd ingegaan op de ruimtelijke inpassing van de beoogde kerncentrales, de beleidsmatige context rondom locatiekeuzes, en de afstemming met andere energieprojecten.

Deelnemers spraken over de benodigde ruimte voor de centrales (ook in relatie met de bestaande installaties) en de technische opzet.

Daarnaast kwam het proces om te komen tot een locatiekeuze voor de nieuwe kerncentrales aan bod. Waaronder ook de status van de locatie Borssele (EPZ-terrein). Hoewel in Borssele al technische haalbaarheidsstudies zijn uitgevoerd, werd benadrukt dat binnen de projectprocedure alle locaties op een objectieve manier met elkaar vergeleken moeten worden om tot een zorgvuldige locatiekeuze te komen die juridisch haalbaar is.

Ook de ruimtelijke kenmerken van het zoekgebied Eemshaven kwamen aan bod. Verschillende deelnemers vroegen aandacht voor de interne variatie binnen het gebied en de noodzaak om hier in het onderzoek rekening mee te houden.

Daarnaast werd gewezen op de samenloop met andere projecten in het energiesysteem, en het belang van zorgvuldige afstemming.

Tot slot kwam het thema nucleaire veiligheid en eindberging aan de orde. Daarbij werd verduidelijkt dat permanente oplossingen nog worden ontwikkeld.

Tabel – Plenaire sessie

#	Vragen/ Opmerkingen	Stakeholder(s)	Reactie KGG
Kerncentrales ontwerp en ruimtelijke inpassing			
1.	De centrale in Borssele is een stuk kleiner dan de huidige centrales. Dan is de bestaande centrale niet te vergelijken met de nog te bouwen centrales, bijvoorbeeld wat betreft de benodigde hectare.	Natuur en Milieu Federatie	Het voorliggende concept benötigt 50 tot 60 hectare. Dat is de oppervlakte voor beide centrales samen. Voor de bouw is dan nog een keer een tijdelijk oppervlak van circa 60 - 70 hectare benötigt. We werken toe naar 1 locatie met 2 kerncentrales die ieder meer dan 1000 MW elektriciteit produceren.
2.	Is de 50 tot 60 hectare inclusief de veiligheidscontouren?	Veiligheidsregio Groningen	De genoemde hectares is de benötigde ruimte voor alle activiteiten, inclusief veiligheidsvereisten.
Beleidshistorie en onderzoek Eemshaven als zoekgebied			
3.	Waarom heeft de minister van KGG een voorkeur voor kerncentrales in Zeeland?	TenneT	In Zeeland staat al een kerncentrale, waardoor veel nucleaire kennis momenteel is gevestigd in de exploitatie (het operationeel beheer) van de kerncentrale in de gemeente Borssele. Ook de opslagplaats voor radioactief afval bij COVRA, is in de provincie Zeeland gevestigd. Daarom is er vanuit minister Hermans een

			politieke voorkeur voor een locatie in Zeeland. Hoewel een politieke voorkeur is uitgesproken voor Zeeland, is het belangrijk om de projectprocedure zorgvuldig uit te voeren. Daarom moeten alle zeven locaties worden onderzocht.
4.	Politiek gezien is er een richting aangegeven, maar je opent de deuren voor andere meningen door tóch onderzoek te doen in de Eemshaven. Theoretisch kan Eemshaven als beste uit het onderzoek komt. Hoe reageert de politiek dan?	Land- en Tuinbouworganisatie Nederland Noord	Minister Hermans wil eerst alle informatie op tafel hebben, door het doorlopen van de projectprocedure, voordat zij samen met de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) een besluit neemt over een mogelijke locatie voor de kerncentrales. Als na het uitvoeren van de onderzoeken meerdere locaties geschikt blijken te zijn, zal minister Hermans de voorkeur geven aan een locatie in Zeeland. Met betrekking tot verdere uitspraken over locatie kunnen we niet vooruitlopen op de uitkomsten van de lopende onderzoeken.
5.	Dat het ministerie weet van de "gevoeligheden" is te eufemistisch. Er zijn verwachtingen gewekt, dat hier geen kerncentrale zou komen, dat weegt meer dan "gevoeligheden". In het verleden zou dat zijn geregeld in het waarborgbeleid. Aan de ene kant schrap je iets terwijl je het ook open houdt. Dat is communicatief lastig.	Natuur en Milieu Federatie	We snappen dat dit een dubbele boodschap is en dat partijen wellicht een andere verwachting hadden op basis van het voorstel om de Eemshaven te schrappen uit het waarborgbeleid. Echter, voor het nemen van een locatiebesluit dat standhoudt bij de rechter is het op grond van Europese regelgeving verplicht redelijkerwijs te beschouwen alternatieven te onderzoeken op milieueffecten. Het gebied Eemshaven voldoet aan de ruimtelijke uitgangspunten die het kabinet heeft gesteld aan de mogelijke vestiging van kerncentrales. Dit betekent dat ook locaties binnen de Eemshaven moeten worden onderzocht, ondanks dat tegelijkertijd het gebied Eemshaven wordt geschrapt als waarborgingslocatie. De minister geeft in de Kamerbrief van 16 mei 2025 aan dat als op basis van alle onderzoeksinformatie meerdere locaties geschikt zijn, de minister voor Zeeland zal kiezen. Op voorhand de Eemshaven schrappen uit de projectprocedure, ziet de minister als een te groot juridisch risico. Dit is gebaseerd op onderzoek van de landsadvocaat. Door deze route te kiezen wordt juist ingezet op een snel en juridisch houdbaar besluit dat duidelijkheid geeft voor alle gebieden.

6.	Worden de bestaande gascentrales die in de Eemshaven staan afgebroken, mocht daar een kerncentrale komen? En hoe zit dat in Borssele? En of de mogelijke kerncentrales een toevoeging aan de gascentrales in de Eemshaven zijn (dus extra energie) of ter vervanging van de huidige centrales? Is het nl. een toevoeging dan zou dit mogelijk een benodigde uitbreiding betekenen van het net om voldoende transportcapaciteit te kunnen bieden. Dit zou bijvoorbeeld een nieuw bovengronds 380kV net kunnen betekenen.	Natuur en Milieu Federatie	In Borssele zouden de 2 kerncentrales naast de bestaande locatie komen. Wat betreft de Eemshaven, afhankelijk van de locatie, moeten bestaande gebouwen plaats maken, mocht er een kerncentrale komen. De impact hiervan wordt ook meegenomen in het locatieonderzoek.
7.	Komen er 2 of 4 centrales?	Beheerautoriteit Waddenzee	In deze procedure wordt toegewerkt naar een locatiekeuze voor 2 centrales op 1 locatie. De door het kabinet Schoof geambieerde 3e en 4e centrale zullen op een later moment in een andere procedure volgen. De huidige procedure gaat alleen over kerncentrale 1 en 2.
8.	De eerste locatie in de Eemshaven bestaat uit de Westereemweg en de Emmapolder. Echter zijn dit 2 wezenlijk verschillende gebieden. In hoeverre kan je hier 1 locatie van maken? Zou je deze niet moeten splitsen?	Veiligheidsregio Groningen	De locatie Westereemweg/Emmapolder is een startpunt voor nader onderzoek. In de onderzoeken vindt een nadere detaillering plaats per locatie. Voor de bouw van twee kerncentrales is circa 50 tot 60 hectare nodig, en nog eens ongeveer 60 hectare voor de bouwfase. Binnen elke afzonderlijke locatie wordt onderzocht of deze ruimte beschikbaar is, en hoe de inrichting het beste kan plaatsvinden. De verschillen tussen bijvoorbeeld binnendijkse en buitendijkse ligging worden daarbij expliciet meegenomen.
Werksporen, afstemming andere projecten			
9.	Hoe stemmen jullie het nieuwbouwproject af met andere teams binnen het ministerie van KGG? Gasunie is bijvoorbeeld wettelijk verplicht energiezekerheid te garanderen. Als	Gasunie	Er spelen in alle gebieden waar we kijken verschillende projecten met nog te maken keuzes. In het Hoofdstuk Toekomstvastheid van de Integrale Effecten-analyse gaan we nader in op deze raakvlakprojecten. Dit betekent dat de impact van een locatiekeuze

	Gasunie kijken we naar alternatieven voor gas, waaronder mogelijke LNG-terminals. We zien, kijkend naar de zoekgebieden, dat het wel spannend wordt of dit soort projecten elkaar in de weg gaan zitten.		voor kernenergie op andere projecten in kaart wordt gebracht en andersom.
Nucleaire veiligheid en radioactief afval			
10.	Klopt het, dat het besluit voor eindberging in Groningen politiek niet gewenst is?	Veiligheidsregio Groningen	Er is een motie geweest die is aangenomen. Daarin is expliciet verwezen naar 3 locaties in Groningen. De Tweede Kamer wil niet dat de opslag van radioactief afval in de 3 genoemde Groningse zoutkoepels plaatsvindt. Het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat beraadt zich hoe met de aangenomen motie omgegaan kan worden. Verder wordt eindberging niet onderzocht in de huidige projectprocedure naar de bouw van de kerncentrales, maar is dat een apart traject dat wordt uitgevoerd door het ministerie van Infrastructuur & Waterstraat.

2. THEMATAFEL Ruimtelijke ordening, gezondheid en veiligheid

Aanwezigen: Ministerie van Klimaat en Groene Groei; Antea Group; Waterbedrijf Groningen; Veiligheidsregio Groningen.

Samenvatting van de inbreng:

Tijdens het thematische gesprek over ruimtelijke ordening, gezondheid en veiligheid werden uiteenlopende aandachtspunten besproken die relevant zijn voor het onderzoek in het gebied Eemshaven. Deelnemers gingen in op de ruimtevraag en vraag en beschikbaarheid van drink- en koelwater, en de effecten op de omgeving. Vanuit verschillende invalshoeken werd gewezen op het belang van tijdige en transparante afstemming over ruimtelijke impact en voorzieningen.

Ook veiligheid speelde een prominente rol in het gesprek. Daarbij kwamen onder andere overstromingsrisico's, bereikbaarheid, de aanwezigheid van vitale infrastructuur en de afstemming met bestaande risicobronnen aan bod. Deelnemers vroegen om zorgvuldige weging van deze aspecten in de locatiekeuze en benadrukten het belang van duidelijke uitgangspunten in de verdere planvorming.

Tot slot werd besproken hoe de betrokken organisaties hun kennis en expertise kunnen blijven inbrengen in het vervolgproces. Er werd uitgesproken dat de huidige overlegvorm als waardevol wordt ervaren en dat blijvende betrokkenheid gewenst is, zowel voor de milieueffectrapportage als voor de bredere veiligheidsafwegingen. Hierom is met de veiligheidsregio afgesproken om nog een apart overleg te organiseren.

Vragen/opmerkingen en antwoorden

#	Vragen/ Opmerkingen	Stakeholder(s)	Reactie KGG
1.	Adviseert goed te kijken naar de beoordelingscriteria in de concept-NRD. Zijn deze compleet? Of ontbreken er elementen die nodig zijn voor een goede beoordeling? Er wordt afgestemd met collega's in Zeeland om hierover advies te formuleren. Daarnaast moet rekening gehouden worden met operationele inzet: als er een incident plaatsvindt, moet de veiligheidsregio weten of zij over voldoende materieel, mankracht, ervaring en training beschikt. Dit moet meegewogen worden in de afwegingen.	Veiligheidsregio Groningen	Om tot de bouwfase te komen, is het noodzakelijk dat er op termijn een afgestemd veiligheidsplan ligt. Dit wordt getoetst door zowel de ANVS als door de relevante Veiligheidsregio's. De groepsrisicoverantwoording maakt daar dan een onderdeel van uit.
2.	Drinkwater: Wij leveren geen drinkwater als dat niet noodzakelijk is. Drinkwater is schaars, zeker in Groningen waar het grondwater zilt is. We werken aan het vergroten van de reserve. Toename van 10.000 mensen is haalbaar.	Waterbedrijf Groningen	Het moet duidelijk zijn voorafgaand aan de bouw wat de behoefte voor industriewater is. De specifieke uitwerking ervan volgt in de volgende fase als er een locatie gekozen is. Hierover zal ook afstemming met het Waterbedrijf Groningen plaatsvinden.
3.	Koelwater: Is het uitgangspunt dat de laatste koelcyclus plaatsvindt met zout water?	Veiligheidsregio Groningen	Ja, dat is het uitgangspunt bij alle locaties. Een kerncentrale zal meer water gebruiken dan de huidige assets op de zoeklocaties. Het koelen zelf kan met elk type water plaatsvinden. Het uitgangspunt is dat het zeewater als koelwater wordt gebruikt. Dit moet nog wel nader onderzocht worden in het plan-MER. Ook het lozen van het opgewarmde koelwater wordt

			onderzocht. Dat heeft effecten, die per locatie onderzocht worden.
4.	Industriewater: Is er verder nog industriewater nodig als het koelwater vanuit zee wordt gehaald?	Waterbedrijf Groningen	Voor interne processen is gedemineraliseerd water (demiwater) nodig. Het moet duidelijk zijn voorafgaand aan de bouw wat de behoefte voor industriewater is. De specifieke uitwerking ervan volgt in de volgende fase als er een locatie gekozen is.
5.	We missen nog criteria in de NRD. Onze conceptadviesbrief hierover is bijna klaar en wij denken daar graag in mee. Er zijn bijvoorbeeld wezenlijke verschillen tussen de Emmapolder en het industrieterrein. De één ligt binnendijks, de ander buitendijks. Ook de risicobronnen verschillen. Wij adviseren deze sublocaties afzonderlijk te onderzoeken.	Veiligheidsregio Groningen	De locatie wordt sowieso op een verhoogd platform aangelegd om overstromingsrisico's te beperken. De locaties binnen het gebied worden apart onderzocht. Er is al een trechterproces doorlopen in het locatieonderzoek. Van heel Nederland zijn we gekomen tot zeven geschikte locaties: Terneuzen, twee in het Sloegebied, één op de Maasvlakte en drie in de Eemshaven. De komende periode zullen we deze locaties verder verdiepend analyseren. Naast het MER wordt hiervoor ook een apart kader gehanteerd dat alle aspecten in kaart brengt die relevant zijn voor het veilig functioneren van een kerncentrale, zoals bodemgesteldheid en technische robuustheid. Daarbij kijken we ook expliciet naar de veiligheid van de omgeving. Denk aan vragen zoals: wie moet er worden geëvacueerd als er iets misgaat, en wat betekent dat voor de locatiekeuze? Daarom wordt ook de bevolkingsdichtheid in en rondom de locaties betrokken bij de veiligheidsanalyse. Deze veiligheidsaspecten worden op een integrale manier meegewogen bij het maken van de uiteindelijke keuze. In het Nationaal Plan Straling zijn tevens de stralingsgebieden vastgelegd. De veiligheidsregio's moeten zich hierop voorbereiden. Maar de exacte preparatiezones worden pas duidelijk als technologie en locatie zijn gekozen.

6.	Wat verstaan jullie onder verkeersveiligheid? Worden ook verkeersincidenten met gevaarlijke stoffen meegenomen? Zowel verkeer als vervoer van gevaarlijke stoffen zal toenemen. Dit verhoogt de faalkans. Het betreft hier een autonome ontwikkeling. Is er verschil in vervoersstromen met gevaarlijke stoffen tussen locaties? Wordt dit in de afweging meegenomen?	Veiligheidsregio Groningen	Voor de locatiekeuze kijken we naar de verkeersveiligheid van de verkeersstromen in de bouwfase. Bijvoorbeeld: gaan die over wegen waar ook veel fietsverkeer is? Zijn er gevaarlijke kruisingen? Kunnen we routes van transport optimaliseren zodat ze niet door woon- en leefgebied gaan? Dat soort vragen vallen onder wat we onder 'verkeersveiligheid' verstaan. In het Basisnet is veel vastgelegd over transport van gevaarlijke stoffen. In het MER in de paragraaf over externe veiligheid wordt dit meegenomen. Locaties met minder transport van gevaarlijke stoffen hebben de voorkeur aangezien risico's daar het kleinst zijn.
7.	Wat doen jullie met risico's van buiten naar binnen? Risico's van de omgeving op de Kerncentrales? Dat moet je al in de locatiekeuze meenemen. Windturbines vormen bijvoorbeeld ook een risicobron. Denk aan het afbreken van een wiek. Wordt dat meegenomen?	Veiligheidsregio Groningen	Risico's vanuit de omgeving worden meegenomen in de locatiekeuze, maar ook later bij de vergunningsverlening. Daarom hanteren we twee kaders: voor veiligheid van de centrale en voor veiligheid van de omgeving. Risico bij menselijk handelen wordt meegenomen in tabel 6-2. Hier kunnen zeker nog een aantal categorieën aan worden toegevoegd. Bedankt voor de waardevolle input. Technische risico's worden ook meegenomen in de IEA. Die zijn locatie- én ontwerpafhankelijk. We kunnen niet alles per locatie in het MER uitwerken. De technische studies lopen parallel aan het MER. Later komt dat samen in de besluitvorming. Soms leidt dat tot aanpassing of sanering van bestaande voorzieningen.
8.	Er lijkt nu geen ruimte te zijn voor een lozingvergunning in de Eems.	Waterbedrijf Groningen	Bedankt voor deze input. Het is goed om deze input te ontvangen, naar aanleiding van vervolgonderzoeken rondom het MER zal hier ook dieper naar gekeken worden.

9.	De locatie ligt in een gebied met veel vitale infrastructuur. Bij een kernongeval kan die uitvallen. De economische en maatschappelijke impact wordt nu niet meegewogen. Zou dat niet alsnog moeten gebeuren? Als je dan locaties vergelijkt kan dat invloed hebben op de locatiekeuze. Advies: ga in gesprek met TenneT en Gasunie.	Veiligheidsregio Groningen	Dit risico geldt ook voor andere locaties, zoals het Sloegebied. In crisissituaties kunnen we installaties afschakelen. Maar om vooraf de precieze impact in te schatten, heb je gedetailleerdere informatie nodig over de exacte locatie en de gekozen technologie. Daar kunnen we rekening mee houden bij de locatiekeuze. Dit zullen we toevoegen aan het onderzoek. We zoeken naar robuuste uitgangspunten voor het kiezen van een ongevalsscenario. Bijvoorbeeld: hoeveel vitale infrastructuur ligt binnen 5 of 10 kilometer? Dat geeft ons in deze fase houvast.
10.	We zijn benieuwd welke realistische scenario's we moeten voorbereiden. Wat is de reikwijdte van onze voorbereiding en bestrijding? Advies is om dat mee te nemen in de onderzoeken. In de omgeving van de Eemshaven zijn slechts twee brandweerposten (Uithuizen en Bierum), met vrijwilligers. Een vrijwillige brandweer heeft vaak slechts één voertuig. Voor een grootschalig incident is inzet uit de rest van Groningen heel Nederland nodig. De kost extra tijd.	Veiligheidsregio Groningen	Daarvoor hebben we gedetailleerdere informatie nodig over de exacte locatie en de gekozen technologie. Die zijn later duidelijk. De capaciteit van de veiligheidsregio wordt ook besproken in het Rijk-Regiopakket. Die moet toereikend zijn.
11.	In de IEA moet ook beoordeeld worden hoe acceptabel het is als voorzieningen verdwijnen. Naast groepsrisico's moet je ook aandachtsgebieden meenemen. Groepsrisico tijdens de bouwfase is	Veiligheidsregio Groningen	Deze onderwerpen worden integraal meegenomen in het besluitvormingsproces. De effecten van tijdelijke huisvesting op factoren als sociale cohesie, gezondheid en milieu worden meegenomen in de MER en de Integrale Effecten-analyse (IEA).

	substantieel. 10.000 mensen op de bouwplaats heeft invloed op groepsrisico, locatiekeuze en inrichting bouwplaats.		
12.	Wat komt er nog aan risico's van andere ontwikkelingen bij in de Eemshaven en Oostpolder in de komende jaren?	Veiligheidsregio Groningen	Alles wat er al ligt of gepland is, wordt meegewogen als autonome ontwikkeling. We veronderstellen de volledige ontwikkeling tot 2040.
13.	Wordt maatschappelijk draagvlak meegenomen?	Veiligheidsregio Groningen	Ja, onder andere via een bewonersonderzoek. Niet in de MER, maar wel in de IEA. Na de zomer wordt dit verder besproken.
14.	We hebben veel kennis die relevant is voor de MER. Maak daar gebruik van.	Veiligheidsregio Groningen	Bedankt voor het aanbod. De input is erg waardevol. We ontvangen vanuit meerdere partijen input over veiligheid. We denken na over hoe we dit proces verder vormgeven, bijvoorbeeld via een sessie met alleen de veiligheidsregio's.

3. THEMATAFEL Economie en energietransitie

Aanwezigen: Ministerie KGG: Ministerie van Klimaat en Groene Groei, Antea Group, LTO Noord, Beheerautoriteit Waddenzee, Gasunie, Rijkswaterstaat Noord-Nederland, Natuur en milieufederatie, TenneT, IenW

Samenvatting van de inbreng:

Tijdens het thematische gesprek over economie en energietransitie werden aandachtspunten besproken die relevant zijn voor de mogelijke vestiging van een kerncentrale in de Eemshaven. Deelnemers gingen in op de ruimtevraag en waterbehoefte van de centrales, de beschikbaarheid van drink- en koelwater, en de effecten op de omgeving en met name op de aanwezige industrie. Vanuit verschillende invalshoeken werd gewezen op het belang van tijdige en transparante afstemming over ruimtelijke impact en voorzieningen.

In dit gesprek kwam met name de verzilting van de bodem, druk op het net en effect op ecologie aan bod. Ook veiligheid speelde een prominente rol in het gesprek. Daarbij ging het met name over veiligheidscontouren, interferentie met andere industrie en bestaande risicobronnen in de Eemshaven. De balans tussen energieproductie en ruimtelijke ontwikkeling levert zorgen op bij verschillende partijen. Deelnemers vroegen om zorgvuldige weging van deze aspecten in de locatiekeuze en benadrukten het belang van duidelijke uitgangspunten in de verdere planvorming.

Tot slot werd geconstateerd dat de overlegvorm waardevol is, maar dat de huidige tafel opzet mogelijk te algemeen is en in latere fases concreter en meer thematisch kan worden ingericht. Er zijn meer gesprekken nodig met sleutelspelers uit industrie, ecologie en overheid om tot een gebalanceerde en breed gedragen besluitvorming te komen. De aanwezigen gaven aan dat aanwezigheid van de provincie gewenst is bij deze overleggen aangezien zij ook een rol hebben in ruimtelijke ordening in het gebied.

Vragen/opmerkingen en antwoorden

#	Vragen/ Opmerkingen	Stakeholder(s)	Reactie KGG
1.	De nut en noodzaak voor kernenergie is nog niet goed duidelijk. Waarom zijn er überhaupt twee centrales nodig als het aandeel in de energiemix beperkt blijft?	Natuur en milieufederatie	Kernenergie blijft inderdaad een aanvullende rol hebben in de energiemix, maar helpt met het robuust maken van het energiesysteem. Wind op zee blijft het grootst.
2.	Wat is het effect van zoutwaterinlaat op landbouw en natuur, en wordt verzilting meegenomen in het MER?	LTO Noord	Ja, deze aspecten worden meegenomen in het MER.
3.	Wat is de impact van koelwateronttrekking en lozingen op natuur?	Beheerautoriteit Waddenzee	De impact wordt onderzocht door een externe partij (niet Antea Group) en vervolgens meegenomen in het MER.
4.	Geluid (ofwel het geluidverdeelplan (beleid) en evt. het reservebudget) vormt een integraal onderdeel van het bestemmingsplan en is een belangrijk aandachtspunt in alle toekomstige ontwikkelingen in de Eemshaven en Oostpolder. . Hoe kan mitigatie plaatsvinden in de aanlegfase en hoe past het binnen de contouren?	Gasunie	Geluidsoverlast is een belangrijk aandachtspunt, zeker in een gebied als de Eemshaven. In de plan-MER wordt specifiek onderzocht wat de verwachte geluidsbelasting is in zowel de aanleg- als de gebruiksfase van de kerncentrale. Daarbij wordt gekeken naar de bestaande geluidsruimte en de mate waarin deze wordt benut.
5.	De discussie gaat veelal over de veiligheid voor de mens. Maar hoe zit het met de veiligheid voor dieren en planten.	Natuur en milieufederatie	De impact op natuurgebieden en soorten wordt behandeld in het MER.
6.	Hoe worden risicocontouren bepaald en zijn de risicocontouren waar nu naar gekeken wordt nog actueel voor nieuwe kerncentrales? Daarnaast is de veiligheidstechnologie in de afgelopen veertig	Natuur en Milieufederatie	In het MER wordt ook onderzoek gedaan naar de veiligheid waarin ook risicocontouren worden beoordeeld. Hierbij wordt specifiek gekeken naar de risico's voor de nieuwe centrales. Het bestaande 10-6 risicocontour beleid reikt niet buiten de terreingrenzen van de kerncentrales. Algemeen gesteld

	jaar verbeterd. Dit zou kunnen betekenen dat locaties die eerder vanwege risicocontouren ongeschikt werden geacht, nu opnieuw in aanmerking zouden kunnen komen?		is het effect van een kerncentrale op haar omgeving bij normaal bedrijf heel beperkt. Andersom kan het effect van andere bedrijvigheid met risicocontouren in de buurt van de kerncentrales reden zijn om beschermende maatregelen te treffen.
7.	Wat is de impact van bouwhoogte en diepte op het natuurlijke systeem?	Natuur en milieufederatie	Dit wordt behandeld en onderzocht in het MER.
8.	Kan er na de bouw van de kerncentrale weer landbouw bedreven worden als het gebied langtijdig is gebruikt als werkterrein?	LTO Noord	Er is op dit moment geen aanleiding om te denken dat dit niet zou kunnen. Uit onderzoek moet blijken welke effecten het tijdelijke gebruik zou kunnen hebben. De centrale zelf levert geen beperking op voor de landbouw in het gebied daar omheen.
9.	De bandbreedte is momenteel te groot door onzekerheden. Het verschil tussen de aan te leggen kerncentrales (2GW en 3.3GW) is aanzienlijk en de bijbehorende effecten verschillen dan ook enorm. Hoe wordt dat meegenomen in de MER?	Natuur en milieufederatie	Het onderzoek in de planMER en IEA gaan uit van de grootste effecten die verwacht mogen worden van beide ontwerpen. In de volgende fase zal er een ontwerp worden gekozen en kan met meer zekerheid beoordeeld kunnen worden wat de effecten zijn op vergunningverlening.
10.	Zo ook de toevoeging van 2 tot 3.3 GW op het net. Hoe vangt het net dit op en zal het niet zorgen voor netcongestie? Mocht het hier plotseling uitvallen dan heeft dit mogelijk effect op heel Europa.	TenneT	De gevolgen van 2 tot 3,3 GW extra opwek worden onderzocht in de IntegraleEffecten-analyse, inclusief effecten op netcapaciteit en mogelijke knelpunten. Hiervoor wordt met TenneT een inpassingsstudie gedaan op basis van de netmodellen en scenario's die ook gebruikt worden voor het investeringsplan 2026 van TenneT. De ruimtelijke beperkingen in Groningen worden meegenomen in de analyse. Mogelijke oplossingen worden daarbij verkend.
11.	Is kernenergie echt groen?	Natuur en milieufederatie	Kernenergie biedt een betrouwbare, stabiele en weersonafhankelijke CO ₂ -arme energiebron, die de fluctuaties in vraag en aanbod van

			hernieuwbare energie kan opvangen. In de energiemix van 2050 is wind op zee de grootste bron van elektriciteit (circa 45%), terwijl kernenergie verantwoordelijk zal zijn voor ongeveer 10% van de CO₂-neutrale elektriciteit.
12.	De “versterking” van de industrie is eigenlijk een soort paradox. De bouw van datacenters wordt gemotiveerd door de aanwezigheid van voldoende opwek. Dus kunnen kerncentrales ook bepaalde industrie aantrekken. Terwijl bij de bouw van kerncentrales wordt gekeken naar lokale vraag. Bijvoorbeeld de aanwezigheid van datacenters.	Natuur en milieufederatie	In het plan-MER en IEA wordt expliciet gekeken naar de samenhang tussen opwek, ruimtelijke impact, sociale impact en verwachte energievraag, inclusief die van datacenters. Maar goed punt dat de aanwezigheid van grootschalige opwek ook invloed heeft op het type industrie dat interesse heeft in de Eemshaven. In wat wel en niet mogelijk is in de Eemshaven heeft ook de provincie een rol.
13.	Wat zijn de gevolgen van extra energieproductie voor de natuur, landbouw en het landschap en kan het gekoppeld worden aan economische groei?	Natuur en milieufederatie	De effecten van extra energieproductie op natuur, landbouw en landschap worden onderzocht in het plan-MER. Daarbij wordt ook gekeken naar mogelijke koppelingen met economische ontwikkeling, zoals werkgelegenheid en vestigingsklimaat. Deze belangen worden integraal afgewogen in het vervolgproces.
14.	Welke beleidskeuzes spelen mee en hoe wordt de regio meegenomen in dit soort ingrijpende ontwikkelingen? Hoe wordt dit meegenomen in het MER?	Beheerautoriteit Waddenzee	De beleidskeuzes die in dit soort ingrijpende ontwikkelingen meespelen, gaan verder dan alleen het project voor kernenergie. Ze raken aan nationale doelen uit onder andere het Klimaatbeleid, het Nationaal Plan Energiesysteem (NPE) en de Nota Ruimte (in voorbereiding), waarin keuzes worden gemaakt over de inrichting van Nederland en de toekomstige energievoorziening. De regio wordt binnen dit project specifiek meegenomen in de nieuwbouw van kerncentrales, zie het participatie- en communicatieplan. Dit plan beschrijft hoe belanghebbenden, waaronder inwoners, bedrijven en overheden, bij het proces worden betrokken. Hun inbreng wordt vervolgens meegenomen in onder

			andere het plan-MER en de Integrale-Effectenanalyse (IEA).
15.	Moet de provincie actief betrokken worden in het proces (bijvoorbeeld bij rondetafelgesprekken), gezien de zorgen over de toekomst van het Eemshavengebied?	Algemeen	Er wordt wel gesproken met de provincie. Daar is ook de toekomstvisie van de Eemshaven een onderdeel van het gesprek. Het is de voorkeur van het ministerie van KGG dat de provincie ook bij deze sessies aanwezig is. Er is contact tussen KGG en provincie, maar provincie heeft laten weten vooralsnog niet aan te sluiten bij deze sessies.
16.	Worden Kabels en Leidingen ook behandeld in het MER of pas in een latere fase?	Gasunie / TenneT	Ja, energie infrastructuur wordt meegenomen in het onderzoek.
17.	Zullen de plannen voor kerncentrales niet de ontwikkeling van andere oplossingen voor de energietransitie tegenwerken? "Gijzelende functie van kerncentrales in de energietransitie".	Natuur en milieufederatie	Nederland kiest voor een mix van hernieuwbare energie en kernenergie, wat financieel voordelig is voor de integratie van hernieuwbare energie. Welke energiemix passend en haalbaar is in de toekomst wordt ook geadresseerd in het Nationaal Programma Energie (NPE).
18.	Wat zal de impact van de benodigde 10.000 werknemers in de aanlegfase zijn op de infrastructuur. Zowel voor het wegnennetwerk als voor de huisvesting geldt dat het een behoorlijke toename is.	Rijkswaterstaat Noord-Nederland	Huisvesting voor werknemers wordt meegenomen in de IEA, met aandacht voor voorbeelden als Hinkley Point. Concreet beleid volgt na de locatiekeuze in samenspraak met de omgeving
19.	Waarom wordt er gekozen voor tweemaal twee centrales in plaats van bijvoorbeeld viermaal één centrale? En wordt de kolencentrale sowieso afgebroken?		Het bouwen van twee kerncentrales stamt uit het vorige kabinet. De keuze om er twee op één locatie te bouwen is een politiek besluit.. Als wordt gekozen voor locatie 2: dan zal de RWE centrale moeten worden afgebroken. Als voor een andere locatie wordt gekozen is er geen samenhang tussen de komst van 2 kerncentrales en de toekomst van de RWE centrale.

Conclusie

De Rondetafel in de Eemshaven leverde een breed spectrum aan input op, variërend van vragen over technische en infrastructurele aspecten tot zorgen en ideeën over locatiekeuze, milieueffecten en participatie. Belangrijke gedeelde thema's, zoals de onzekerheden in planning, de noodzaak om ontwikkelingen integraal af te stemmen met andere projecten en het belang van transparantie richting de omgeving, zijn tijdens deze sessie opgehaald.

De Directie Kernenergie van het ministerie van KGG verwerkt deze input in het plan-MER en de Integrale Effectenanalyse. Hiermee wordt het onderdeel van de uiteindelijke besluitvorming. De rondetafelgesprekken zijn positief ontvangen door de deelnemers, de gesprekken krijgen een vervolg. Daarmee kunnen de onderwerpen verder worden uitgediept met als uiteindelijke doel de onderzoeken zo zorgvuldig mogelijk uit te voeren. Het ministerie dankt iedereen voor diens aanwezigheid en nuttige input.